

Sopimus sosiaalialan osaamiskeskuksen toiminnan järjestämisestä Pohjois-Suomen yhteistyöalueella

1. Osapuolet ja osapuolten yhteyshenkilöt

- Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue, jäljempänä Pohde
Y-tunnus: 3221326-2
Yhteyshenkilö: sosiaalijohtaja Leena Pimper-Koivisto
- Lapin hyvinvointialue, jäljempänä Lappi
Y-tunnus: 3221332-6
Yhteyshenkilö: sosiaalijohtaja Liisa Niiranen
- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue, jäljempänä Soite
Y-tunnus: 3221325-4
Yhteyshenkilö: sosiaalijohtaja Tarja Oikarinen-Nybacka
- Kainuun hyvinvointialue, jäljempänä Kainuu
Y-tunnus: 3221331-8
Yhteyshenkilö: sosiaali- ja perhepalvelujen toimialuejohtaja Anna-Liisa Kainulainen
- Lapin yliopisto
Y-tunnus: 0292800-5
Yhteyshenkilö: Sosiaalityön professori Merja Laitinen
- Jyväskylän yliopisto/Kokkolan yliopistokeskus Chydenius
Y-tunnus: 0245894-7
Yhteyshenkilö: Sosiaalityön professori Kati Turtiainen
- Saamelaiskäräjät. Saamelaiskäräjien vastuu- ja yhteyshenkilönä toimivat Saamelaiskäräjien nimeämät henkilöt.
Y-tunnus: 1052535-3
Yhteyshenkilö: Hallintopäällikkö Piia Ruotsala-Kangasniemi

Jäljempänä kukin yksittäin Osapuoli tai Osapuolet, kun tarkoitetaan kaikkia Osapuo-
lia samanaikaisesti.

2. Sopimuksen kohde ja sisältö

Tällä sopimuksella osapuolet sopivat osaamiskeskuslainsäädännön mukaisen sosi-
aalialan osaamiskeskuksen toiminnan järjestämisestä Pohjois-Suomen yhteistyöalu-
eella.

Tällä sopimuksella sovitaan sosiaalialan osaamiskeskuksen toiminnasta Pohjois-
Suomen yhteistyöalueella siten, että sosiaalialan osaamiskeskus on hallinnollisesti

osa Lapin hyvinvointialuetta, ja että rahoitus ohjautuu suoraan Lapin hyvinvointialueelle.

Lisäksi sopimuksella sovitaan osaamiskeskustoiminnasta aiheutuvien kustannusten jakamisesta osapuolten kesken.

2.1. Sosiaalialan osaamiskeskukset ja niitä koskeva lainsäädäntö

Sosiaalialan osaamiskeskusten toiminta on laissa säädetty ja perustuu sosiaalialan osaamiskeskuksia koskevaan lakiin (1230/2001, jäljempänä osaamiskeskuslaki) ja valtioneuvoston asetukseen (582/2024, jäljempänä osaamiskeskusasetus).

Osaamiskeskuslain 1 §:n mukaan sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan tarkoituksena on luoda ja ylläpitää koko maan kattava alueellinen yhteistyörakenne sosiaalialan perus- ja erityisosaamisen edistämiseksi sekä sosiaalialan alueellista yhteistyötä edellyttävien erityisosaamista vaativien erityispalvelujen ja asiantuntijapalvelujen turvaamiseksi.

Toiminnasta vastaavat alueelliset sosiaalialan osaamiskeskukset, joiden toimialueet kattavat hyvinvointialueet.

Osaamiskeskusten perustoimintojen turvaamiseen maksetaan valtionavustusta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021, järjestämislaki) mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon alueellista yhteensovittamista, kehittämistä ja yhteistyötä varten on viisi sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöaluetta. Järjestämislain 36 §:n mukaan yhteistyöalueille laaditaan yhteistyösopimus valtuustokausittain. Osaamiskeskustoimintaa kehitetään myös yhteistoiminta-alueen tasoisesti. Hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta antaman asetuksen (309/2023) mukaan yhteistyösopimuksessa on osana strategista suunnitelmaa ja sen toteuttamista sovittava yhteistyöalueella toimivien sosiaalialan osaamiskeskusten toiminnan ja tavoitteiden yhteensovittamisesta koko yhteistyöaluetta ja hyvinvointialueiden toimintaa tukevaksi kokonaisuudeksi.

Pohjois-Suomen yhteistyöalueelle kuuluvat Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue, Lapin hyvinvointialue, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue ja Kainuun hyvinvointialue. Sopijapuolet toteavat, että Pohjois-Suomen yhteistyösopimusta päivitetään parhailaan. Tässä sopimuksessa on kuvattu Pohjois-Suomen osaamiskeskuksen toiminta osana Pohjois-Suomen yhteistyöaluesopimuksessa sovittavaa yhteistoiminta-alueen sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan kokonaisuutta.

Toiminta ja tehtävät pitävät sisällään saamelaisväestöön liittyvät valtakunnalliset erityistehtävät. Saamelaisväestön palvelutarpeiden huomioimista koskevien tehtävien vastuullisena toimijana on Saamelaiskäräjät.

2.2. Pohjois-Suomen yhteistyöalueen sosiaalialan osaamiskeskus

Sopimusosapuolet muodostavat sosiaalialan kehittämisen ja tutkimuksen verkosto-organisaation hyvinvointialueiden sekä kumppaneiden Lapin yliopiston ja Jyväskylän

yliopiston/Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen kanssa. Pohjois-Suomen yhteistyöalueen sosiaalialan osaamiskeskus muodostaa osaamiskeskusasetuksen mukaisen osaamiskeskuksen, joka käsittää Lapin, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun, ja Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueet. Kullakin hyvinvointialueella on sosiaalityön käytännönopetusta koskevat erilliset sopimukset yliopistojen ja harjoittelusopimukset ammattikorkeakoulujen kanssa.

Muodostuva osaamiskeskus toteuttaa yhteistyöalueella sosiaalialan osaamiskeskustoimintaa.

Sopijapuolet sopivat hyvinvointialueesta annetun lain 57 §:n mukaisesti, että Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus on hallinnollisesti osa **Lapin hyvinvointialueetta**, joka toimii sosiaalialan osaamiskeskuksen vastuuhyvinvointialueena. Valtionavustus maksetaan suoraan Lapin hyvinvointialueelle.

Yhteistyöalueen hyvinvointialueilla on ennen 1.7.2025 ollut sopimusjärjestelyitä useamman sosiaalialan osaamiskeskuksen kanssa ja kukin hyvinvointialue osaltaan purkaa nämä järjestelyt. Vanhat sopimukset, tai rakenteet eivät siirry uuteen YTA-konttorirakenteen yhteyteen perustettavaan Pohjois-Suomen yhteistyöalueen sosiaalialan osaamiskeskukseen. Koska asetusmuutos ei lakkautakaan nykyisiä sosiaalialan osaamiskeskustoimintaa, on nykyisten sosiaalialan osaamiskeskusten mahdollista jatkaa toimintaansa. Ne nykyiset sosiaalialan osaamiskeskukset, jotka eivät enää jatkossa olisi sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun valtioneuvoston asetuksen mukaisia sosiaalialan osaamiskeskustoimintaa, eivät jatkossa voi olla nimettyjä sosiaalialan osaamiskeskustoimintaa.

3. Osaamiskeskuksen toiminta ja tehtävät

Osaamiskeskuksen tehtävänä on sosiaalialan tutkimuksen, kehittämisen ja innovaatiotoiminnan verkostomainen toiminta osaamiskeskuslainsäädännön mukaisesti ja osana yhteistyöalueen yhteistä TKIO-toimintaa. Osaamiskeskus toimii asiantuntijana tieto- ja tutkimusperusteisen sosiaalialan vahvistamisessa, palveluiden ja osaamisen kehittämisessä, vaikuttavaa sosiaalihuoltoa edistävässä verkostotoiminnassa sekä sosiaalialan vaikuttamistyössä. Toiminta perustuu osaamiskeskuslakiin ja -asetukseen. Lisäksi toiminnassa otetaan huomioon Pohjois-Suomen yhteistyöalueen yhteistyösopimus. Osaamiskeskuksen toiminnassa voi olla varsinaisten sopijaosapuolten lisäksi mukana muita Suomen yliopistoja, YTA-alueen alueella toimivia ammattikorkeakouluja ja muita ammattikorkeakouluja, toisen asteen oppilaitoksia, järjestöjä ja yrityksiä. Tutkimus- ja kehittämishankkeissa voidaan tehdä kansainvälistä yhteistyötä.

Osaamiskeskuksen lakisääteiset tehtävät:

- a) Sosiaalialalla tarvittavan asiantuntemuksen kehittyminen ja välittyminen
- b) Peruspalvelujen ja erityisosaamista vaativien erityispalvelujen ja asiantuntijapalvelujen kehittyminen ja välittyminen.
- c) Sosiaalialan perus-, jatko- ja täydennyskoulutuksen ja käytännön työn monipuolinen yhteys.

d) Sosiaalialan tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoiminta.

e) Muiden perus- ja erityisosaamisen edistäminen ja alueellista yhteistyötä edellyttävien erityisosaamista vaativien erityispalvelujen ja asiantuntijapalvelujen turvaaminen. Yhteistyö yhteistyöalueen väestön erityistarpeisiin vastaamiseksi.

Osaamiskeskus osallistuu lasten päivähoidon ja varhaiskasvatuksen asiantuntemuksen kehittämiseen silloin, kun toiminnassa on kyse lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämisestä ja palvelujen kehittämisestä.

Yhteistyö esimerkiksi ruotsinkielisen osaamiskeskuksen kanssa Keski-Pohjanmaan ruotsinkielisen alueen asiantuntija- ja osaamisen edistämisen tukemiseksi.

Toiminta ja tehtävät pitävät sisällään saamelaisväestöön liittyvät valtakunnalliset erityistehtävät.

Yliopistokumppanuudet:

Pohjoisen yhteistyöalueen hyvinvointialueiden ja yliopistojen tehtävänä on yhdessä toteuttaa hyvinvointialueiden tutkimusperustaista kehittämistä. Tutkimuksen ja kehittämisen strategiset painopisteet laaditaan yhteisessä toimintamallin kehittämisessä vuoden 2025 aikana. Strategiset painopisteet täsmentyvät hyvinvointialueiden tutkimus- ja kehittämistarpeiden tarpeiden mukaisesti. Yliopiston ja hyvinvointialueiden sopimusyhteistyössä edistetään Pohjoisen alueen sosiaalityöntekijöiden koulutusta (perus- ja täydennyskoulutus) ja sosiaalityöntekijöiden työvoiman riittävyyttä.

4. Osaamiskeskuksen hallinnon järjestäminen

4.1. Osaamiskeskuksen hallinnollinen toimintaympäristö, johtaja ja muu henkilöstö

Osaamiskeskus on verkosto-organisaatio. Kukin hyvinvointialue toimii osana osaamiskeskuksen verkostoa ja sitoo mahdollisuuksiensa mukaan olemassa olevan henkilöstön työpanosta osaamiskeskustoimintaan. Toimintaan osallistuvat työntekijät voivat olla hallinnollisesti muun organisaation kuin Lapin hyvinvointialueen työntekijöitä.

Osaamiskeskuslain 3 §:n mukaan osaamiskeskustoimintaa varten tulee olla sopimuksen mukaisesti valittu johtaja ja muuta toiminnan toteuttamiseksi tarvittavaa henkilöstöä. Osaamiskeskuksen johtamistehtävään sisältyy vastata osaamiskeskuksen toiminnasta, taloudesta ja henkilöstöhallinnosta. Henkilöstössä tulee olla edustettuna riittävästi tieteellistä pätevyyttä, sosiaalialan kehittämiseen liittyvää asiantuntemusta sekä kokemusta hallintotehtävistä. Toiminnallisena vastuuhenkilönä ja operatiivisena johtajana osaamiskeskuksen toiminnan osalta toimii Lapin hyvinvointialueen sosiaalityön tehtäväalan professiojohtaja.

Osaamiskeskuksen henkilöstöstä, työpanoksista ja niihin liittyvistä kustannuksista sovitaan tarkemmin erikseen.

Mahdollisista yhteisistä viroista ja työsopimussuhteista sovitaan erikseen.

Hallinnollisesti osaamiskeskus sijoittuu sosiaalipalveluiden hallintoon 31.12.2025 asti ja 1.1.2026 alkaen sosiaali- ja terveyspalveluiden yhteisiin palveluihin.

Esimerkiksi vähimmäissitoumuksena verkostomaiseen kehittämiseen ja toiminnan ohjaamiseen suunnitellaan verkostomaisen osaamiskeskuksen johtoryhmän lisäksi osaamiskeskuksen työryhmä, joka koostaa neljännesvuosittain (4 kertaa vuodessa) hyvinvointialueensa kehittämisen ja tutkimuksen tarpeet/ arvioinnin toteutuneesta työstä osaamiskeskuksen johtamisen ja käytännön työskentelyn tueksi. Tämä on osa toimintaraporttia, jonka johtaja kokoaa yhteen vuosittain. Osaamiskeskuksen toiminnan arviointiraportti ja työryhmän tapaamiset vähintään neljä kertaa vuodessa edeltäen raportin toimittamista.

Tämän sopimuksen mukaiseen sosiaalialan tutkimus- ja opetusyhteistyöhön osallistuvat lisäksi Lapin yliopiston, Jyväskylän yliopisto/Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen, Pohjois-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueiden sosiaalityön profession ja kehittämisen työntekijät osana oman organisaationsa työskentelyä.

4.2. Osaamiskeskuksen ohjausryhmä

Osaamiskeskuksen ohjausryhmän (7+varajäsenet) nimittää Lapin hyvinvointialueen aluehallitus ohjausryhmä kahdeksi vuodeksi kerrallaan sopijapuolten esitysten pohjalta. Jokainen sopijapuoli esittää yhden jäsenen ja tälle henkilökohtaisen varajäsenen. Ohjausryhmä valitsee keskuudestaan puheenjohtajan siten, että puheenjohtaja on vuorollaan kunkin sopijapuolen edustaja. Ohjausryhmä valitsee keskuudestaan myös varapuheenjohtajan.

Ohjausryhmän tehtävänä on

- Varmistaa Pohjois-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueiden yhteisen näkemyksen muodostamisen sosiaalialan osaamiskeskuksen toiminnassa ja yhdenvertaisuuden alueiden välillä yhteensovittaen ja huomioiden YTA-sopimuksen ja TKIO-kokonaisuuden sekä eri hyvinvointialueiden strategiat ja toimintasuunnitelmat
- Ohjaa resurssin kohdentumista toimintasuunnitelmassa määriteltyyn toimintaan
- Ohjaa ja tukee sosiaalialan osaamiskeskuksen toimintaa osaamiskeskuksen vision ja toimintakonseptin sekä alueellisten ja valtakunnallisten linjausten pohjalta
- Seuraa osaltaan Pohjois-Suomen yhteistyöalueen sosiaalialan osaamiskeskuksen yhteistyösopimuksen toteutumista.

5. Kustannukset ja kustannusten jako

Pohjois-Suomen yhteistyöalueen sosiaalialan osaamiskeskuksen toiminta rahoitetaan sosiaali- ja terveysministeriön myöntämällä alueen väestömäärään ja pinta-alaan perustuvalla valtionavustuksella. Valtionavustus maksetaan hallinnosta vastaavalle taholle, Lapin hyvinvointialueelle.

Lisäksi toimintaan, osaamiskeskustoiminnan kehittämiseen sekä sosiaalialan osaamiskeskuksen tehtäväälaan voidaan hakea erikseen hankerahoitusta kulloinkin avoimna olevista hanke- ja tutkimusrahoituksista. Mikäli hanke- tai tutkimusrahoitus vaatii omarahoitusosuutta, siitä neuvotellaan kunkin hyvinvointialueen kanssa erikseen. Osaamiskeskuksen perustoiminta toimii myönnettyllä valtionrahoituksella ja mahdollisella hanke- ja tutkimusrahoituksella.

Valtionavustuksella katetaan virkojen ja työsuhteisten tehtävien henkilöstökustannukset sekä näihin liittyvät tila-, tieto-, hallinto- ja yleishallinnon kulut sekä muut toimintasuunnitelman mukaiset toiminnan kulut. Osaamiskeskuksen ohjausryhmä ohjaa resurssin kohdentumista toimintasuunnitelmassa määriteltyn toimintaan.

Sopijapuolet sopivat, että tässä sopimuksessa sovittuja rahoitusperiaatteita sovelletaan 1.7.2025 alkaen.

Asetuksen 4 §:n mukaisen erityisen valtionavustuksen 1,5 % valtionavustuksen kokonaismäärästä saamelaisväestön erityisten palvelutarpeiden huomioimiseen Lapha osoittaa Saamelaiskäräjille.

Muut mukana olevat yhteistyökumppanit voivat kohdentaa osaamiskeskuksen toimintaan omia työntekijäresursseja kunkin hankkeen edellyttämällä, erikseen sovittavalla tavalla. Selvyyden vuoksi todetaan, että mikäli osaamiskeskus tuottaa palveluja muille julkisorganisaatioille erillisellä sopimuksella, on osaamiskeskuksella oikeus saada korvaus tästä aiheutuneista kustannuksista.

6. Yhteisen virkojen ja työsuhteiden perustaminen ja täyttäminen

Lapha perustaa osaamiskeskuksen yhteiset virat ja työsuhteet. Virat ja työsuhteet julistetaan haettavaksi Laphan ohjeistuksen mukaisesti.

7. Salassapito

Sopijapuolet noudattavat toiminnassaan julkisuuslakia (621/1999) ja muuta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lainsäädäntöä. Sopijapuolet sitoutuvat pitämään salassa toisiltaan saamansa aineistot ja tiedot siltä osin kuin ne ovat lain perusteella salassa pidettäviä sekä olemaan käyttämättä niitä muihin kuin sopimuksen mukaisiin tarkoituksiin.

8. Erimielisyyksien ratkaiseminen

Mikäli osapuolten välille syntyy erimielisyyksiä tämän sopimuksen soveltamisesta, pyrkivät osapuolet ratkaisemaan erimielisyydet ensisijaisesti keskinäisin neuvotteluin. Ellei neuvotteluissa löydetä ratkaisua, asia ratkaistaan hallintoriitana Pohjois-Suomen hallinto-oikeudessa tai riita-asiat Lapin käräjäoikeudessa.

9. Sopimuksen päivittäminen ja muuttaminen

Osapuolet tiedostavat, että sopimusta tulee päivittää, mikäli Osaamiskeskukseen liittyä uusia tahoja (esimerkiksi yliopistoja, ammattikorkeakouluja, muita sosiaali- ja terveysalan oppilaitoksia, maakunnan liittoja, aluehallintovirastoja, järjestöjä, yrityksiä tai muita sosiaali- ja terveysalalla toimivien tahoja). Osapuolet sitoutuvat päivittämään tätä sopimusta niiltä osin kuin tässä sopimuksessa on edellä sovittu.

Sopimusmuutokset on tehtävä kirjallisesti, ja ne tulevat voimaan, kun sopijapuolet ovat ne asianmukaisesti hyväksyneet ja allekirjoittaneet sopijapuolten toimivaltaisten edustajien toimesta.

10. Sopimuksen voimassaolo ja irtisanominen

Tämä sopimus on voimassa 1.10.2025-31.12.2026 edellyttäen, että kaikki sopijapuolet ovat sen allekirjoittaneet. Määräaikaisen sopimuksen aikana selvitetään mahdollinen sijoittuminen YTA-konttorin yhteyteen.

Kukin sopijapuoli voi kirjallisesti irtisanoa sopimuksen päättymään kuluvaan kalenterivuotta seuraavan kalenterivuoden viimeisenä päivänä. Jonkun sopijapuolen irtisanoutuessa jäljelle jäävät sopijapuolet käynnistävät neuvottelut sopimuksen soveltamisesta ja siihen tarvittavista muutoksista. Mikäli sosiaalialan osaamiskeskuksella on hankkeita, johon sopimuksen irtisanoma hyvinvointialue on sitoutunut, vastaa se hanketta koskevasta sitoumuksesta hankkeen päättymiseen saakka.

Osapuolten yhteisellä kirjallisella päätöksellä sopimus voidaan myös purkaa edellä mainituista sopimuksen irtisanomisen tai päättymisen ehdoista poiketen.

11. Sopimuskappaleet ja allekirjoitukset

Sopimus allekirjoitetaan sähköisesti ja kaikki sopijapuolet saavat siitä oman saman sisältöisen kappaleensa.

12. Allekirjoitukset

Paikka ja päiväys

__kuun __ päivänä 2025